

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัย เรื่อง ความรู้ความเข้าใจ ต่อระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ของประชาชนในเทศบาลเมืองตราด จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจ การใช้งานระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้ ความเข้าใจ การใช้งานระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่เป็นเจ้าของอาคารห้องแถว ตึกแถว หรือบ้านแถว ในเขตเทศบาลเมืองตราดจังหวัดตราด จำนวน 342 คน ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งาน ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ตามกฎกระทรวง หรือพระราชบัญญัติควบคุมอาคารของประชาชน ซึ่งข้อมูลที่ได้มา จะนำมาวิเคราะห์ข้อมูลกับเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ One - Way ANOVA ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่ากลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย ร้อยละ 48.8 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.2 มีจำนวนที่ใกล้เคียงกันมาก ส่วนใหญ่จะมีอายุ 31-40 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับอนุปริญญาหรือปวส. ร้อยละ 86.3 ประกอบอาชีพธุรกิจค้าขายและมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 30,001-60,000 บาท

2. ความรู้ความเข้าใจต่อระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ตามกฎกระทรวง หรือพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ของประชาชน โดยรวมเป็นดังนี้

ระดับความรู้ความเข้าใจต่อระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ความรู้ในเรื่องระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้จะต้องมีอุปกรณ์ส่งเสียงเตือนและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการดับไฟเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่อเดือนแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจระบบสัญญาเด็อนเพลิงไหม้ตามกฎกระทรวงหรือพระราชบัญญัติควบคุมอาคารไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่าความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการใช้งาน ระบบสัญญาเด็อนเพลิงไหม้ ตามกฎกระทรวง หรือพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง น่าจะมาจากความรู้ที่ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับเหตุเพลิงไหม้ จากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ต่างๆ จะมีการประชาสัมพันธ์ในช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วค่อยๆ ลดลงไปจนประชาชนลืมเหตุการณ์และความรู้ที่เคยประชาสัมพันธ์ไว้ จนกระทั่งหากมีเกิดครั้งใหม่ขึ้นมาจะมีการประชาสัมพันธ์ออกมาอยู่ในช่วงเวลาหนึ่งแล้วก็หายไป โดยแทบจะไม่มีหน่วยงานใดทำงานให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นความรู้ในการตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีที่มาจากแหล่งความรู้เป็นอน่างนี้ และแหล่งที่มาของความรู้ในเรื่องระบบสัญญาเด็อนเพลิงไหม้ คือหน่วยงานราชการ บริษัท หรือต้นสังกัดของประชากรกลุ่มตัวอย่างทำงานอยู่มีการฝึกอบรมให้พนักงานเป็นประจำปีละ 1 ครั้ง หรือมากกว่า 1 ครั้งขึ้นอยู่กับหน่วยงานนั้นๆ

การวิจัยที่พบว่าความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการใช้งาน ระบบสัญญาเด็อนเพลิงไหม้ ตามกฎกระทรวง หรือพระราชบัญญัติควบคุมอาคารอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พุฒิกัญฐ์ มนต์เสียง(2550: 53) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ระดับน้อยและระดับมากตามลำดับ และมีผลการวิจัยของ ดิชา คงศรี(2544: 97) เรื่องประสิทธิผลของการนำนโยบายการป้องกันอัคคีภัยในอาคารไปปฏิบัติ พบว่ามีประสิทธิผลในระดับปานกลาง เนื่องจากการนำนโยบายการป้องกันอัคคีภัยไปปฏิบัติ นั้น ประชาชนเจ้าของอาคารได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยจากราชการค่อนข้างน้อย ขาดการประสานงานระหว่างเจ้าของอาคาร นอกจากนี้ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทำให้ นโยบายการป้องกันอัคคีภัยในอาคารไปปฏิบัติจึงไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ประเด็นที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ความรู้ในเรื่องระบบสัญญาเด็อนเพลิงไหม้จะต้องมีอุปกรณ์ส่งเสียงเตือนและอุปกรณ์สำหรับใช้ในการดับไฟเมื่อเกิดเหตุเพลิง

ใหม่ ที่มีเนื้อหาของคำถามโน้มน้าวให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบคำถาม ใช้เวลาน้อยในการทบทวนคำถามเพื่อตอบ ซึ่งผู้ตอบคำถามส่วนใหญ่จะตอบว่าทันทีที่อ่านคำถามจบว่า “ใช่” ซึ่งคำตอบที่ถูกต้องในข้อนี้คือ “ไม่ใช่” เช่นเดียวกับข้อคำถามระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้จะต้องมีอุปกรณ์ส่งเสียงเตือนและอุปกรณ์สำหรับช่วยในการดับไฟ เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้ และคำถามถึงดับเพลิงแบบมือถือ น่าจะเป็นอุปกรณ์ส่วนหนึ่งของระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ที่ช่วยในการอพยพผู้หนีออกนอกอาคารที่เกิดไฟไหม้

จากผลการวิจัยที่พบว่าประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความรู้ความเข้าใจ ในการใช้งาน ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ตามกฎกระทรวง หรือพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องและขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เลียงวัฒนพร (2546: 76-77) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจของเจ้าของรถที่มีต่อการประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 เขตจังหวัดนครปฐม จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า เจ้าของรถที่มีต่อการประกันภัยในเขตจังหวัดนครปฐม ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามเพศและระดับการศึกษามีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ไม่แตกต่างกัน แต่ในส่วนเจ้าของรถที่มีต่อการประกันภัยในเขตจังหวัดนครปฐม ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามอายุ และอาชีพมีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 แตกต่างกัน และมีผลการพิสูจน์สมมติฐานขัดแย้งกับงานวิจัยของ ชีรวัฒน์ พ่วงทรัพย์ (2549: 92) ได้วิจัยเรื่องการประเมินความเสี่ยงและประสิทธิภาพของอุปกรณ์ตรวจจับเพลิงไหม้ในอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้ พบว่าพนักงานในบริษัทที่มีปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งหน้าที่งาน ในแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาไม่มีระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของอุปกรณ์ตรวจจับประกายไฟที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลของการวิจัยและการลงพื้นที่ของผู้วิจัยเพื่อเก็บข้อมูลและได้พูดคุยกับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่จะไม่รู้จัก ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ว่าเป็นอุปกรณ์มีไว้เพื่อใช้งานอย่างไร แต่ก็มีประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ก็ทราบดีว่าหากได้ยินเสียงสัญญาณเตือนไฟไหม้ในอาคาร จะต้องรีบหนีออกนอกอาคารให้เร็วที่สุด

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย สามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณา ช่วยในการวางแผนการประชาสัมพันธ์เรื่องการใช้งานระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ตามกฎกระทรวงหรือพระราชบัญญัติควบคุมอาคารให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำสื่อหรือจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนให้ได้รับรู้ เข้าใจถึงความสำคัญ เพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดจากเหตุเพลิงไหม้ จากข้อคำถามในแบบสอบถามพบว่าในคำถามข้อที่ 8 มีค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ .27, ข้อที่ 16 ค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ .17 และข้อที่ 18 ค่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ .23 มีเนื้อหาสอบถามถึงลักษณะของอุปกรณ์และการใช้งานระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ไว้เพื่อทดสอบ ความรู้ความเข้าใจ ของผู้ที่อาศัยอยู่ในอาคารดังกล่าว ซึ่งค่าคะแนนรายข้ออยู่ในระดับน้อย ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรจะมีการวางแผนประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม ให้ประชาชนได้รับทราบถึงประโยชน์ของการใช้งานและรู้จักถึงหน้าที่การทำงานของอุปกรณ์แต่ละตัวว่าใช้งานอย่างไร เพื่ออะไร เวลาใด

จากข้อคำถามข้อที่ 8 ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ คือการทำงานของชุดระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน ที่จะให้แสงสว่างที่เพียงพอ ในทางหนี

จากข้อคำถามข้อที่ 16 ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้จะต้องมีอุปกรณ์ส่งเสียงเตือนและอุปกรณ์สำหรับช่วยในการดับไฟ เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้

จากข้อคำถามข้อที่ 18 ถังดับเพลิงแบบมือถือ น่าจะเป็นอุปกรณ์ส่วนหนึ่งของระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ที่ช่วยในการอพยพผู้หนีออกนอกอาคารที่เกิดไฟไหม้

เนื้อหาของคำถามทั้ง 3 ข้ออาจจัดได้ว่าอยู่ในระดับยากที่สุดของแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ จนทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบคำถามผิด แต่ก็ไม่เกินความสามารถของประชาชนที่ติดตามข่าวสารบ้านเมือง หรือประชาชนที่ให้ความสำคัญในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองอย่างสม่ำเสมอจากคำถามทั้ง 3 ข้อ ผู้วิจัยต้องการทราบถึงความรู้ความเข้าใจของประชาชนถึงส่วนประกอบต่างๆ และการทำงานของระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ผลของคะแนนที่ได้น้อยทำให้ทราบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลเมืองตราด ไม่เคยรู้จักระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้มาก่อน

ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ถึงส่วนประกอบว่าชุดระบบไฟฟ้าฉุกเฉินที่ทำหน้าที่ให้แสงสว่างในกรณีที่เกิดไฟฟาดับและถังดับเพลิงแบบมือถือสำหรับดับไฟ ไม่ได้เป็นอุปกรณ์ของระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ เพราะฉะนั้นการติดตั้งชุดชุดระบบไฟฟ้าฉุกเฉินและถังดับเพลิงแบบมือถือ จะไม่ถือว่าเป็นการติดตั้งระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ให้กับอาคาร หากมีผู้ตรวจสอบอาคารมาตรวจสอบพบว่า

อาคารติดตั้งชุดชุดระบบไฟฟ้าฉุกเฉินและถังดับเพลิงแบบมือถือเท่านั้น ผลการตรวจก็จะไม่ผ่าน และก็จะออกไปเตือนให้แก้ไขและสั่งปรับเงิน หรือไม่อนุญาตให้ใช้สถานที่จนกว่าจะมีการแก้ไข

เมื่อทราบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลเมืองตราดไม่เคยรู้จักระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้มาก่อน ซึ่งความรู้ความเข้าใจ ต่อระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้เป็นสิ่งที่ประชาชนควรรู้ เพื่อที่จะสามารถแยกแยะและปฏิบัติตามได้ ในกรณีที่เกิดเหตุเพลิงไหม้การปฏิบัติตามกฎระเบียบของอาคารเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน สามารถช่วยเหลือตัวเองและผู้อื่นได้ ดังนั้นในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับข้อคำถาม 3 ข้อ ควรมีแนวทางการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ดังนี้

1.1 จัดทำสื่อการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รู้จักถึงประโยชน์ในการใช้งานระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ โดยจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ หรือจัดนิทรรศการสัปดาห์ความปลอดภัยเพื่อณรงค์ ให้ประชาชนทั่วไป หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักและมีจิตสำนึก ระแวงระวังการเกิดเพลิงไหม้เป็นแนวทางแบบเชิงรุก เชิงป้องกันอย่าให้เกิดเหตุได้ หรือหากเกิดขึ้น ให้มีความรู้ในการใช้งานระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ เพื่อให้สามารถระงับหรือบรรเทาความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นได้

1.2 จัดให้มีการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการใช้งานระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนที่มีความสนใจ หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์และใช้งานระบบได้อย่างถูกต้อง เช่น บุคลากรจากหน่วยบรรเทาสาธารณภัย เจ้าหน้าที่ตำรวจดับเพลิง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ฝ่ายควบคุมการก่อสร้างอาคารในเขตเทศบาล และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการปกครองที่มีหน้าที่กำกับดูแลความสงบเรียบร้อย

1.3 เจ้าหน้าที่ฝ่ายตรวจสอบอาคาร ของสำนักงานเทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้รับทราบว่า จะมีการตรวจสอบอาคารว่าปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องหรือไม่ และในการขออนุญาตจัดสร้างอาคาร จะต้องมีการตรวจสอบว่าปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือไม่ เจ้าหน้าที่ควรแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบและแนะนำวิธีการที่ถูกต้องแก่ประชาชนที่มาติดต่อ

1.4 ส่งเสริมให้มีวิชาเรียนเกี่ยวกับความปลอดภัย บรรจุลงหลักสูตรการเรียนทั่วไป สอนให้เยาวชน ได้เรียนรู้เบื้องต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

อาจเป็นเพราะการบังคับใช้งานหรือติดตั้งระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ตามกฎกระทรวงหรือพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ยังไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ซึ่งปัจจุบันประชาชนมีความตื่นตัวและให้ความสำคัญต่อการป้องกัน การเกิดเหตุเพลิงไหม้ ไม่มาก

นัก รวมทั้งประชาชนอาจได้รับข้อมูลข่าวสาร ที่ยังไม่ครบถ้วนในหลายประเด็นของข้อกำหนด จากหน่วยงานผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ในการประชาสัมพันธ์ถึงเนื้อหาของกฎกระทรวงหรือ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ทำความเข้าใจให้ประชาชนได้รับทราบและปฏิบัติตาม

เนื้อหาของกฎหมาย ตามกฎกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 39 (พ.ศ. 2537) หรือพระราชบัญญัติ ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบันเนื้อหาบางส่วนน่าจะต้องมีการปรับปรุงหรือแก้ไขให้ สอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบัน ซึ่งมีการขยายตัวของชุมชนเพิ่มขึ้น มีจำนวนของประชากร เพิ่มขึ้น อาคารต่างๆก็เพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการในด้าน ที่อยู่อาศัย

ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปเกี่ยวกับการใช้งานระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ ควร จะมุ่งประเด็นของการวิจัยไปที่เนื้อหาเกี่ยวกับ พฤติกรรมของประชาชนต่อการใช้งานระบบ สัญญาณเตือนเพลิงไหม้และความทันสมัยของข้อกำหนดที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน